

Pargas stads utlåtande om regeringens proposition gällande ändringar i bestämmelserna om studieförmåner, bostadstillägg för läropliktiga och skolresestöd (VN/35745/2023)

Pargas stad tackar för möjligheten att lämna utlåtande i ärendet.

Pargas stad är Finlands mest utpräglade skärgårdskommun och omfattar flera kommundelar och områden där vardagens tillgänglighet i hög grad är beroende av landsvägsfärjor och förbindelsefartyg. För invånarna i stadens skärgård innebär detta att avstånd till utbildning, service och studieorter inte enbart kan bedömas i kilometer. Restid, turtäthet, byten, väntetider och trafikens säsongvariationer har avgörande betydelse för den faktiska tillgängligheten.

Pargas stad tar i detta utlåtande särskilt ställning till de föreslagna bestämmelserna om bostadstillägg för läropliktiga i vissa situationer samt skolresestöd för resor i samband med veckoslut. Staden delar i huvudsak skärgårdsdelegationens bedömningar i ärendet och vill särskilt betona propositionens betydelse för läropliktiga med komplicerade och tidsmässigt långa förbindelser.

Bostadstillägg för läropliktiga i vissa situationer

Pargas stad ser positivt på att den nuvarande separata inkvarteringsersättningen föreslås ersättas av motsvarande reglering inom ramen för bostadstillägget för läropliktiga. Det är viktigt att lagstiftningen även i fortsättningen tryggar den lagstadgade rätten till avgiftsfri utbildning inom läroplikten i sådana situationer där den unga personen inte rimligen kan resa dagligen mellan hemmet och läroanstalten. Rätten behöver vara jämlik för alla.

Pargas stad anser att ett minimiavstånd på 100 kilometer eller en daglig studieresa på över tre timmar i princip är motiverade kriterier. Staden understryker dock att restiden måste beaktas systematiskt och konsekvent i hela propositionen, inte endast som ett kompletterande kriterium vid sidan av kilometergränsen.

I skärgårdsförhållanden kan avståndet i kilometer vara förhållandevis kort, samtidigt som den faktiska restiden blir mycket lång på grund av förbindelsefartyg, landsvägsfärjor, begränsad turtäthet, väntetider och bristande anslutningar till kollektivtrafik på fastlandet. I skärgården finns fast bosatta öar till vilka det inte ens finns dagliga förbindelser. Det är därför nödvändigt att lagtext, motiveringar och tillämpningsanvisningar tydligt anger att restid och faktisk tillgänglighet ska väga lika tungt som geografiskt avstånd också då den formella kilometersträckan inte överstiger 100 kilometer.

Avgiftsfri utbildning på andra stadiet måste vara avgiftsfri också i praktiken

Pargas stad betonar att avgiftsfri utbildning på andra stadiet är en central princip för jämlikhet mellan unga i olika delar av landet. Den föreslagna regleringen tryggar dock inte nödvändigtvis full faktisk avgiftsfrihet för alla läropliktiga.

Unga i skärgården och i glest befolkade områden befinner sig i en annan situation än unga som bor nära läroanstalter och service. En del unga måste flytta hemifrån för att kunna fullgöra sin läroplikt på andra stadiet. Om läroanstalten inte erbjuder inkvartering behöver den studerande

skaffa en hyresbostad eller ordna boende på annat sätt, exempelvis i en bostad som ägs av föräldrarna.

Pargas stad delar skärgårdsdelegationens oro över att det föreslagna bostadstillägget inte alltid täcker de verkliga boendekostnaderna. Utöver hyran uppkommer ofta kostnader för bland annat el, vatten, försäkring, internet och andra nödvändiga boendeutgifter. För en minderårig studerande och dennes familj kan dessa kostnader vara betydande.

Särskilt problematiskt är att bostadstillägget enligt förslaget skulle vara endast 83 euro per månad om den studerande bor i en bostad som ägs av en förälder. Denna nivå är inte tillräcklig för att täcka de faktiska boendekostnader som uppstår, även i sådana situationer där boendet ordnas inom familjen. Också i dessa fall kan kostnaderna vara en direkt följd av att den unga personen inte kan bo kvar hemma och samtidigt fullgöra sin läroplikt.

Pargas stad anser därför att propositionen bör preciseras så att den bättre tryggar faktisk avgiftsfrihet för läropliktiga som på grund av avstånd, restid eller skärgårdsförhållanden måste bo på studieorten. Bostadstilläggets nivå och villkor bör bedömas utifrån de verkliga kostnader som uppkommer, inte enbart utifrån formella boendekategorier.

Skolresestöd för veckoslutsresor

Pargas stad understöder förslaget om att införa en ny bestämmelse om skolresestöd för läropliktigas resor i samband med veckoslut. För unga som på grund av långa avstånd eller orimliga restider måste bo på studieorten är möjligheten att regelbundet resa hem av stor betydelse för välbefinnande, familjekontakt och förankring i hemkommunen.

För skärgårdsungdomar är detta särskilt viktigt. Att kunna återvända hem under veckoslut och lov bidrar till att upprätthålla kontakten till den egna hemöen, familjen och lokalsamhället. Det kan också minska den sociala och psykiska belastning som det innebär för en minderårig att flytta hemifrån för studier.

Pargas stad anser därför att förslaget om att ersätta kostnaderna för fyra tur- och returresor per månad mellan hemmet och bostaden på studieorten är motiverat och välkommet. Staden anser samtidigt att regleringen bör dimensioneras så att också månader med fem veckoslut kan beaktas, exempelvis genom ett genomsnitt som motsvarar upp till 4,5 tur- och returresor per månad.

Behov av tydlig tillämpning i skärgårdsförhållanden

Pargas stad understryker att den föreslagna regleringen bör utformas och tillämpas på ett sätt som beaktar skärgårdens särskilda förhållanden. Det är inte tillräckligt att lagstiftningen är geografiskt neutral om den i praktiken leder till ojämlika konsekvenser för unga som bor i skärgården.

Vid bedömningen av rätten till bostadstillägg och skolresestöd bör den faktiska dagliga restiden mellan hemmet och läroanstalten samt den samlade ekonomiska belastningen för den studerande och familjen beaktas. Dessa aspekter bör framgå tydligt av propositionens motiveringar och av kommande tillämpningsanvisningar.

Sammanfattning

Pargas stad understöder propositionens mål att trygga heltidsstudier, studerandes försörjning och genomförandet av studier inom utsatt tid. Staden ser positivt på att inkvarteringsersättningen

beaktas som en del av bostadstillägget för läropliktiga och understöder förslaget om skolresestöd för veckoslutsresor.

Pargas stad anser att propositionen bör preciseras i enlighet med dessa synpunkter för att bättre trygga jämlika möjligheter till utbildning för unga i skärgården och i andra områden med särskilda tillgänglighetsutmaningar:

1. Restid bör beaktas konsekvent i hela propositionen, inte enbart avstånd i kilometer.
2. Skärgårdsförhållanden bör uttryckligen beaktas vid bedömningen av rätt till stöd.
3. Bostadstillägget bör dimensioneras så att utbildning på andra stadiet också i praktiken är avgiftsfri för unga som måste bo på studieorten.
4. Den låga stödnivån för studerande som bor i en bostad som ägs av en förälder bör omprövas.
5. Skolresestödet för veckoslutsresor bör dimensioneras så att också månader med fem veckoslut kan beaktas.